18.–24. STUDENOGA 2026.

Svjetski tjedan svjesnosti o antimikrobnoj rezistenciji (WAAW) · Europski dan svjesnosti o antibioticima, 18. studenoga

Jedno zdravlje. Jedno djelovanje. Sprječimo AMR sada.

One Health, one action: Prevent AMR now

BROJKE KOJE GOVORE VIŠE OD RIJEČI

≈ 90 %

antibiotika u EU potroši se izvan bolnica

Većinu antibiotika propisuju obiteljski liječnici, pedijatri i stomatolozi. Zato se o rezistenciji najviše odlučuje u ordinaciji, a ne u bolnici.

22,0

DDD na 1000 stanovnika dnevno, HR 2024.

DDD (definirana dnevna doza) je SZO-ova standardna dnevna doza lijeka za odrasle pa se potrošnja može uspoređivati među zemljama i godinama. Od 2019. (18,8) porasla je 17 %; nacionalni cilj do 2030. je 17,1.

61,3 %

potrošnje čine antibiotici skupine Access

To su lijekovi prvog izbora, užeg spektra i manjeg rizika za razvoj rezistencije. Što je njihov udio veći, to bolje. Cilj EU do 2030. je najmanje 65 % (vidi niže).

1 od 6

laboratorijski potvrđenih bakterijskih infekcija u svijetu je otporna

Podatak je iz SZO-ova izvješća GLASS za 2023. i odnosi se na 8 čestih uzročnika. U Europi je otporna otprilike 1 od 10 takvih infekcija.

ŠTO ZNAČI „ACCESS”?

SZO dijeli antibiotike u tri skupine (AWaRe) prema riziku za razvoj rezistencije.

Klasifikacija SZO AWaRe 2023.

ACCESS

Prvi ili drugi izbor za većinu čestih infekcija. Npr. amoksicilin, amoksicilin s klavulanskom kiselinom, fenoksimetilpenicilin, cefaleksin, nitrofurantoin, doksiciklin, kotrimoksazol.

WATCH

Širi spektar i veći rizik za rezistenciju. Npr. makrolidi, fluorokinoloni, cefalosporini 2. i 3. generacije, oralni fosfomicin, karbapenemi, vankomicin.

RESERVE

Posljednja linija, samo za infekcije višestruko otpornim bakterijama. Npr. kolistin, ceftazidim/avibaktam, cefiderokol, linezolid.

U ORDINACIJI

Tri pitanja prije recepta

1. **Je li infekcija vjerojatno bakterijska?**
2. **Hoće li antibiotik promijeniti tijek bolesti?**
3. **Koji je najuži spektar i najkraće trajanje?**

Razgovor s pacijentom

Objasnite koliko bolest obično traje i što ublažava simptome. Dogovorite kada se treba ponovno javiti. Kad je korist neizvjesna, razmotrite odgođeni recept. Pacijent često očekuje objašnjenje i plan, a ne nužno antibiotik.

ISKRA I EUROPSKE PREPORUKE

Česte indikacije u ordinaciji obiteljskog liječnika

Grlobolja	Centor/McIsaac i brzi antigenski test ili bris. Za *S. pyogenes*: fenoksimetilpenicilin 10 dana; makrolid samo kod prave alergije na penicilin.
Akutni rinosinusitis	Simptomatski. Antibiotik tek ako simptomi traju dulje od 10 dana, teški su ili se nakon poboljšanja ponovno pogoršaju.
Akutni bronhitis	Antibiotik nije indiciran; kašalj može trajati i do 3 tjedna.
Akutna upala srednjeg uha	Analgezija; u odabrane djece promatranje ili odgođeni recept 48-72 h; kad treba: amoksicilin.
Nekomplicirani cistitis	Nitrofurantoin ili fosfomicin; fluorokinoloni se ne preporučuju (ograničenja EMA).
Zubobolja	Stomatološki zahvat; antibiotik samo uz sistemske znakove ili širenje infekcije.

ANTIMIKROBNO UPRAVLJANJE

Antibiotic stewardship je koordinirani program koji osigurava da bolesnik dobije antibiotik samo kad treba: pravi lijek, pravu dozu, pravim putem i najkraće što je dovoljno.

Lokalne smjernice: dogovoreni lijekovi prvog izbora za česte infekcije, usklađeni s preporukama ISKRA.

Povratna informacija: liječnik redovito vidi vlastitu potrošnju antibiotika i udio skupine Access u odnosu na kolege.

Dijagnostika: brzi testovi, npr. za streptokok, pomažu razlikovati virusnu od bakterijske infekcije.

Tim: obiteljski liječnik, ljekarnik, mikrobiolog, infektolog, epidemiolog i klinički farmakolog rade zajedno.

Javno zdravstvo

Cijepljenje (gripa, pneumokok, COVID-19, hripavac, rotavirus) sprječava infekcije, a time i antibiotike koji bi slijedili.

Nadzor potrošnje i rezistencije ima smisla samo ako se rezultati redovito vraćaju propisivačima.

Okoliš: ostaci lijekova i otporne bakterije dospijevaju u otpadne vode, zato pratimo i vode i zbrinjavanje lijekova.

Domovi za starije

≈ 3 % štićenika domova za starije u EU ima barem jednu infekciju povezanu sa zdravstvenom skrbi, najčešće dišnog i mokraćnog sustava te kože i mekih tkiva.

Asimptomatska bakteriurija: bez urinokulture kad nema simptoma i bez antibiotika. Promjena boje ili mirisa urina nije indikacija za antibiotik.

Prevencija: higijena ruku osoblja i posjetitelja te cijepljenje štićenika i osoblja.

Ljekarne

Na recept: antibiotik se izdaje isključivo na recept.

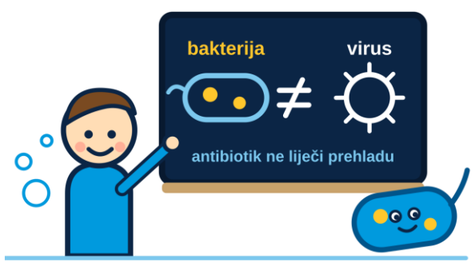
Simptomatsko liječenje: kod prehlade i gripe ljekarnik savjetuje odmor, tekućinu, lijekove protiv temperature i bolova te fiziološku otopinu za nos, a kod znakova upozorenja upućuje liječniku.

Nuspojave: upozorava na najčešće nuspojave i interakcije antibiotika i potiče prijavu sumnje na nuspojavu HALMED-u.

Zbrinjavanje: preuzima neiskorištene i istekle lijekove, da ne završe u kućnom otpadu, zahodu ili sudoperu.

EDUKACIJA I ZAJEDNICA

Navike se uče od malih nogu

Vrtići i škole: pranje ruku, kihanje u lakat i ostanak kod kuće kad je dijete bolesno. Kroz igru djeca uče da bakterije nisu virusi i da antibiotik ne liječi prehladu.

Roditelji: najčešće traže antibiotik za dijete s vrućicom. Objasnite im koliko traju virusne infekcije i kada se javiti liječniku.

Studenti i mladi: studentske sekcije i udruge prenose poruke u zajednicu kroz javnozdravstvene akcije, radionice i društvene mreže.

Mediji: iste jasne poruke iz ordinacije, ljekarne i medija tijekom sezone respiratornih infekcija grade povjerenje.

Jedno zdravlje: surađujemo s veterinarima, poljoprivrednicima i stručnjacima za okoliš. Životinjama se antibiotik daje samo kad ga propiše veterinar.

ORGANIZATORI

KBC Split

LJEKARNA Splitsko-dalmatinske županije

SVEUČILIŠTE U SPLITU MEDICINSKI FAKULTET UNIVERSITY OF SPLIT SCHOOL OF MEDICINE

SUORGANIZATORI

Nastavni zavod za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije
Dom zdravlja Splitsko-dalmatinske županije
Fakultet zdravstvenih znanosti Sveučilišta u Splitu

Placebo – studentska sekcija za kliničku farmakologiju MF u Splitu
PrevMed – studentska sekcija za javno zdravstvo MF u Splitu
CroMSIC Split – Međunarodna udruga studenata medicine Hrvatska

ANKETA

Izvori: Svjetska zdravstvena organizacija (SZO), Europski centar za sprečavanje i kontrolu bolesti (ECDC), Interdisciplinarna sekcija za kontrolu rezistencije na antibiotike (ISKRA). Podaci na posteru: SZO – AWaRe, GLASS 2025; ECDC – Country factsheet Croatia 2025 (podaci 2024.), ključne poruke EAAD 2025 i istraživanje prevalencije u ustanovama za dugotrajnu skrb; smjernice ISKRA (grlobolja, IMS); EMA – ograničenja primjene fluorokinolona; Lancet 2024: GBD 2021 Antimicrobial Resistance Collaborators. Global burden of bacterial antimicrobial resistance 1990–2021: a systematic analysis with forecasts to 2050. Lancet 2024; 404: 1199–226.